

ЎТКИР РАҲМАТ

НАЗМ ГУЛШАНИ

ОЙ ЁҒДУСИ

Шеърлар

• Тошкент

«Езувчи» нашриёти

Сиз ярим тунда уйғондингиз. Рухингизда аллақандай сезги. Деразани очдингиз, ёмғир ёғаяпти... Шундоқ рўпарангиздаги дарахт япроқларида ёмғир ингроғи... Қалбингиз япроқдай, қалбингизнинг тили ёмғирдай. Сиз ўзингизники эмассиз шу онда, балки... Балқиб, рангланиб илоҳий онларга кетаяпсиз, кетаяпсиз, тўхтамасдан, ўйламасдан, дафъатан, шундай оҳиста... Мана шу шеърият **Ўткир Раҳмат** қаламига мансуб. Эътибор берсангиз, қалб, майса титраб-титраб соғинчга айланиб бораверади. Сиз ҳам соғинаверасиз, лекин кимни, билмайсиз. Аммо дил тубларида уйғонган ифордан англайсизки, сиз соғинаётган — жуда-жуда нурли, беҳад гўзал, азиз ва ундан ҳам қадрли... Китобни ўқинг, муҳтарам ўқувчи, соғининг, соғиниб бораверинг.

Р $\frac{4702620202-9}{M 306 (04)-98}$ қатъий буюртма — 1998 й.

ISBN 5-8255-0525-3

© **Ўткир Раҳмат,**
«Езувчи» нашриёти, 1998 й.

МУҲАББАТ

Аввалига олди ўйимни,
Дардли қилди ўйноқ куйимни,
Ўйимда ҳам, куйимда фақат,
Қўшиқ бўлиб юрди муҳаббат.

Машаққатлар айлаб имтиҳон,
Изтироблар қилди шунда қон.
Ёпирилди дардлар қатма-қат,
Қалқон бўлиб юрди муҳаббат.

Орзу — уфқ чорлади қўймай,
Ошиқман-да, боқаман тўймай.
Бир талпинчоқ қуш каби фақат,
Қанот бўлиб юрди муҳаббат.

Гард юқтирмай номус, имонга,
Етказай деб ул гўзал тонгга,
Алҳазар, деб ёмондан минбаъд,
Қилич бўлиб юрди муҳаббат.

Ғамларга у бўлди ҳамдам,
Енголмади машаққатлар ҳам.
Борлигим забт этди-ю беҳад,
Сўнг дард бўлиб қолди муҳаббат!

* * *

Кўргим келди сени жуда ҳам,
Типирчилар юрак орзиқиб.
Бу оламни унутиб шу дам,
Бормоқдаман хаёлда оқиб.

Топарманми ўшал манзилдан,
Адашмасми йўл олган йўлим.
Енишларинг бўлса чин дилдан,
Қучоқ очиб чиқарсан, гулим!

Висол шошиб жилмайса бирдан,
Аччиқ қилиб бундан кетса ғам.
Воқиф бўлиб иккимиз сирдан,
Тўйиб-тўйиб сени ҳидласам.

Бу шодликдан дил тўлса лим-лим,
Умрим бўйи излаган ГУЛИМ!

* * *

Айт, бу не кўргулик,
Учрашмаймиз биз,
Нигоҳингни тополмай
Нигоҳим сағир.
Бу кунлар ўтмоқда
Қолдирмайин из,
Уртада ўртаниб
Сарсондир бағир!
Ой ботиб неча бор,
Тонглар отмоқда,
Ризқим ҳам гоҳ ширин,
Гоҳида тахир.
Кундузим офтоби
Секин ботмоқда,
Ялт этган чақмоқча
Умримиз, ахир!

* * *

Нега сенинг деразанг, қизгина, ҳар куни очиқ
Писиб аста тун келса нурлари ўтдай сочиқ.

Дилларни хуфтон этмай бирров боқсанг-чи қиё,
Тонгни интизор кутган баркаш офтобдай гўё.

Гапнинг рости, бировни севганмисан, айтгин, ҳеч,
Йўлларингга кўз тутиб кутганмисан эрта-кеч?

Телбаларнинг ҳолига доим соғлар кулади,
Ошиқ ҳолин аслида ошиқ бўлган биледи.

Йўловчилар кўзидан сачрайверса суқ бетин,
Қайси бир суқ барибир қалбгинангга қўяр ин.

Қалбинг жунбушга келиб ажиб ҳислар оласан,
Лоқайдликка қўл силтаб ошиқ бўлиб қоласан!

* * *

Кўзларимдан сачраб ўтли нур,
Дарвозангга бориб санчилур!

Балки мени ўйларсан бу пайт,
Ҳовуримни сезмадингми, айт?

Соғинчимга ўзинг бердинг эрк,
Севинчимга нега йўллар берк?

Илинж қўймас мени бирпас тинч,
Остонагда турибди СОҒИНЧИ!

• * •

Жилмайдинг, кўксимга қувонч бош қўйди,
Туманли хаёллар аста чекинди.
Кўнглимни қоп-қора булутлар босиб,
Ёғдирган ёмғирлар бир зумда тинди.

Шодликнинг қўйнида яйради таним,
Энтикиб бу бахтдан кўзим ёшланди.
Бор—шудин ортмоқлаб қайғулар кетиб,
Кўнглим даласида баҳор бошланди.

Ҳамал қучоғида уйғонар ранглар,
Поёнсиз далалар бағрида ҳовур.
Чақинлар шаштидан само гулдурад,
Энгашган булутнинг юклари оғир.

Ёмғирнинг ҳидини келтирган шамол
Нафасин орзиқиб тўйиб туйсалар,
Қўк бахмал нимчани кийгани мисол,
Уватлар устида яшнар майсалар.

Қунларнинг умри-ку узайиб борур,
Борлиқда уйғониш бошланди чоғи.
Қандайдир кафтини берар илиқ нур,
Ям-яшил рангларни қучар қучоғи.

Камалак қўл тутган само — ер билан,
Томчилар аксида офтоб тарар соч.
Она ер бағирлаб учиб бетиним
Соғинган ҳидини излар қалдирғоч.

Ям-яшил куй куйлаб келибди баҳор,
Яшариш, уйғониш, яшил ҳаммаёқ.
Тирикка бахш этди завқу шавқ, аммо
Қабрлар устида майса, қизғалдоқ!

* * *

Сутга чайилган оқшом
Қўйнида ухлар боғлар.
Қўриқчидай бошида
Чўккалаган чўнг тоғлар.

Ёғдуларга чўмилиб,
Сеҳрланган ҳаммаёқ.
Бу кеча завққа тўлиб,
Ухламайди чирилдоқ!

Эркаланган бу оқшом,
Бирам осуда ва тинч.
Қаддин чўзиб шамшодлар
Ойдан олмоқда ўпич!

Этакларин елпитиб,
Нозланар майиң сабо.
Жийда гулин атрини
Сепиб олган дилрабо!

Кўтаролмас бошини,
Сеҳрланган мажнунтол.
Сой қўйнида яланғоч
Чўмилади ой беҳол!

СЕВГИ

Бойчечакнинг гулидай
Сочларинг бирам майин.
Юрагимда ёнган ҳис,
Айтгин, нима қилайин?

Майсаларда ёнбошлаб,
Офтоб келсин, айтайми.
Парвози зўр қушлардан
Қанот олиб қайтайми!

Хаёл энди тинч қўймас,
Етаклайди қайларга.
Юлдузларга сўз айтиб,
Олиб кетар ойларга.

Оққан сойга тикилиб,
Гоҳ қувнайман, гоҳ маҳзун.
Умр қисқа фаслдир,
Қайтармикан ўтган кун?!

Юрагимда ёнган ҳис,
Кўзларинг йўл қарайди.
Ой тикилиб чарчамас,
Сочларингни тарайди.

Юлдузларнинг шивирини
Адо бўлмайди бу тун,
Севги дехан диёрнинг
Йўллари бунча узун!

ОСМОН

Қор ёғмоқда майда-майда,
Дардин айтиб осмон бўзлар.
Гўё қийқим қоғозларда
Юрак дардин ерга сўзлар.

Балки ёниб ошиқлардай
Ерга мактуб битади у.
Жўнатишга журъат этмай,
Сўнг парчалаб йиртади у!

* * *

Оч бўридай увиллар бўрон,
Увиллайди қорга беланиб,
Юз-кўзлари оқариб гирён,
Ташқарида юар эланиб.

Ҳазар қилган каби балодан,
Эшиклар ҳам очилмас унга.
Оқ сочқилар сочиб ҳар ёндан,
Оппоқ кафан бичади тунга!

Терга ботиб ухлайди дарё,
Оғироёқ каби қир, адир.
Чекиб хаёл суради гўё
Оқ пўстинли уйлар бирма-бир!

Симёғочлар унинг ҳуштаги,
Эринмайин чалгани чалган.
Мўриларнинг ҳўл бўлиб таги,
Сумалаклар осилиб қолган!

ВАТАН

Сенсиз яшаш ахир бемаъно,
Кунлар кунмас, офтоби йўқдир.
Тирикликда қолмайди маъно,
Сониялар отилган ўқдир!

Баҳорларим қишга айланур,
Майса либос кияр заъфарон.
Сўниб борар қуёшдаги нур,
Ёруғ олам оламмас — зиндон!

Тўр қафасга тушган қуш мисол,
Бор эркингни жиловлар тутқун.
Киприкда ёш, қадди-қомат дол,
Юрак-бағрим бир умрга хун!

Умр ўтар елгандай тулпор,
Бўлар бир кун унинг яқуни,
Сенсиз ахир, эй она диёр,
Бўлармикан умрим бутуни!

Тирикликни сен бердинг, Ватан,
Ҳаётимнинг аланга — чўғи.
Уриб турган юрагим сенсан,
Кўзларимнинг сен — ҚОРАЧУҒИ!

ТОНГ

Тонг — ҳали гард инмаган чечак,
Чақалоқнинг тамшанган лаби.
Кечагина тушган келинчак
Роз айтолмай турган бир қалби.

Уфқлардан елиб келиб у
Остонага қўяр бошини.
Кимга инъом этар севинчу,
Ва кимнингдир тўкар ёшини!

* * *

Булутларнинг бағри сўтилиб,
Соғинч дарди йиғлаб тўкилди.
Она-замин қучоғи тўлиб,
Шовуллаган қўшиқ ўқилди.

Тизилишиб кўкдан чилторлар,
Том бошида ўзини туйди.
Арқон бўлиб гўё тарновлар
Уни ерга тушириб қўйди.

КУНЛАР

Йиғи эмас умр дафтари,
Унда дард бор, унда омад.
Сеҳрлади мени бир пари,
Кунлар келди сирли, аломат.

Қалб — боғимда чечак очди юз.
Баҳор яшар бунда саломат.
Қувончимга кўз тегмасин, кўз,
Кунлар келди сирли, аломат.

Мижғов гаплар тумандек тарқаб,
Йўл тополмай сарсон маломат.
Иккимизнинг бахтимиз алқаб,
Кунлар келди сирли, аломат.

Еришди-ку бизнинг ҳам осмон,
Ой, қуёшли, юлдузи беҳад.
Этагида виждону имон,
Кунлар келди сирли, аломат.

Қўйинг энди бизларни холи,
Фолбинлардай қилманг каромат.
Қаршимизда савоб-уволи,
Кунлар келди сирли, аломат!

ЖИЛҒА

Жилға ҳам уйғонди секин, милдираб,
Болакай мисоли чопди пилдираб.
Сукунат олами ичра бир қўшиқ,
Жилғалар тилида куйлар чулдираб.

Чулдираб боради оппоқ қор ҳақда,
Ҳали ҳам музликлар бор деб у ёқда.
Қуёшли бу юртга азалдан ошиқ,
Майсалар ватани дея қаёқда!

Чулдираб боради хайр, деб, тоғлар,
Қайдасиз беҳудуд, эй азим боғлар.
Муз олам қалбимни қилган поради,
Яшиллик дунёси туш кўрган чоғлар!

Чулдираб боради дилда кўп изҳор,
Жилганинг шаштига қучоқлари тор.
Шунчалик у тўлиб, тошиб боради,
Тилига тушунгай биргина баҳор!

Чулдираб боради бош оққан томон,
Олдинда нелар бор, кўрсатар замон.
Опичлаб, авайлаб уни яратган,
Диёри бахтига бўлса соғ-омон!

Балки бу табиат берган имкондир,
Жилға ҳам кимгадир малҳаму жондир.
Фарзанддай эркалаб уни куйлатган,
Қуёшли она-юрт **ЎЗБЕКИСТОНДИР!**

ЯШИЛ НАВО

Яшил наво тинглайди борлиқ,
Жилмайганча бош эгар гуллар.
Борлиғини офтобда ёйиб,
Чўзаланиб ётибди йўллар.

Бошларида гуллардан рўмол,
Дарахтлар маст гўё бу ондан.
Келинлардек беришар салом
Сўнгсиз йўлга икки томондан.

Ким билдийкин қизғалдоқ қалбин
Оловлатиб, ўтли ўт солган.
Кўзлари тўрт қиз каби ёниб
Том бошига у чиқиб олган.

Мусичалар қуради ошён,
Қалдирғочлар тинмай вижирлар.
Қучоқ-қучоқ лолалар қучиб,
Тўлқинланиб қиқирлар қирлар.

Неки бўлса келган жунбушга,
Яшил наво сеҳри маст этган.
Бу тупроқда оғочлар каби
Харсанглар ҳам кўкариб кетган.

РУҲЛАР

Бу ҳовлида яшар дов-дарахт,
Атиргуллар яйрашиб кулар.
Қанот қоқиб келганида бахт
Наҳот энди кўринмас улар.

Пардаларни шамол тортқилаб
Деразадан тушмоқчи бўлар.
Сўз қотолмай тишлаб қолар лаб:
— Наҳот энди кўринмас улар?

Омон бериб қайтади ҳилол,
Ипакдайин ёғду тўкилар.
Бошин эгиб ўйлар мажнунтол:
— Наҳот энди кўринмас улар?

Деворларнинг туси ўзгариб
Турли рангга бўяниб олар.
Пичирлайди гишт, ёғоч ҳориб:
— Наҳот энди кўринмас улар!?

Титраб бунда гоҳо адолат,
Гоҳи имон курашдан толар.
Қадоқ қўллар бўзлар бир ҳолат:
— Наҳот энди кўринмас улар!?

Қаҳ-қаҳлайди мастона базм,
Дастурхонда ёғ доғи қолар.
Ҳовли қақшар қилолмай ҳазм:
— Наҳот энди кўринмас улар.

Бу ҳовлида яшар дов-дарахт,
Атиргуллар яйрашиб кулар.
Қанот қоқиб келганида бахт,
— Наҳот энди кўринмас улар!

— Йўқ, йўқ, — дейди қай овоз бирдан, —
Ҳаммасини ўтганлар билар.
Биз яшириб юрган ҳар сирдан
Огоҳ бўлиб юради улар!

Балки гулдир, балки дов-дарахт,
Балки ойдир, қуёшдир улар.

Бизни ногоҳ қучганида бахт,
Ортимиздан шодланиб кулар!

Гуноҳимиз гоҳида кўриб,
Булут каби ғазабга тўлар.
Гулдирашиб. чақмоқлар уриб
Емғир бўлиб йиғлайди улар!

ИСТАК

Теракдай кеккайиб боқманг осмонга,
Қўлингиз юлдузга ҳеч ҳам етмайди.
Сал қиё боқсангиз бизлар томонга,
Фоз тутган қаддингиз синиб кетмайди.

Офтобни тўсмоқчи бўласиз ҳатто,
Хайрият, йўл бермас бунга табиат.
Гуддайсин қаддингиз толганича то,
Сабримиз қаноти, қуввати беҳад.

Чопоғон умрнинг фурсати-ку оз,
Не керак бунчалик кибру ҳаволар.
Садоқат, меҳрлар сўйлашсинлар роз,
Дилларни ўпсинлар сирли наволар!

Сўнг афсус, хўрсиниш демасин, эссиз,
Озорлар етказиш не керак дилга?
Сиз терак бўлсангиз, майса эсак биз,
Бир куни борамиз битта манзилга!

ИЛИНЖ

Илинж — милтираган тундаги чироқ,
Ишонч — қўлин тутган дўстларинг — мардлар,
Мададга муҳтож қалб, юр, қани тезроқ,
Ҳиқиллаб турибди кўксимда дардлар!

Булутлар ёпиниб бефарқ осмон ҳам
Элакдан ўтказиб ташлайди қорлар.
Бахтиёр дилларга, айтинг нима ғам,
Не қилсин дунёда дардлари борлар?

Ёнган ўт сўнмасин қаловин топмай,
Тафтини ютмасин бир кун изғирин.
Ишончининг гоҳида омади чопмай,
Йўқотиб қўймасин улар бир-бирин.

Ҳаттоки майса ҳам хоҳлар осмонни,
Қўлларин кўтариб чорлар қўйнига.
Кўк эса нур ёйиб, бахш этиб тунни,
Шудрингдай мунчоқлар тақар бўйнига.

Ястаниб ётибди тоғда музлар ҳам,
Йилт этган офтобнинг юзига боқиб.
Илиқлик — меҳрдан эригани дам,
Шошгандан югурар жилғада оқиб.

Илинж — милтираган тундаги чироқ,
Бошни кўтариб ишонч ҳам чорлар.
Мададга муҳтож қалб, юр, қани тезроқ,
Ҳиқиллаб турибди кўксимда дардлар!

УМР

Булут — кўк юзига тушган ажиндир,
Гоҳ офтоб кўзини қилар шамғалат.
Заъфарон бир либос кийдирди кимдир,
Борлиқнинг бор шуди сарғайган, ғалат.

Офтобнинг ҳовури тушибди анча,
Оёнинг остида ётар изғирин.
Шовуллаб лойқа сув оқмади қанча,
Ариқлар ушбу кун олмоқда-ку тин.

Дарахтлар пойида барглар беозор,
Заъфарон бағрида ажиб ҳид — намхуш.
Кўз узмай тикилар гўё сўнгги бор,
Яшиллик оламин кўрган каби туш.

Қани у латофат, гуллар, шивирлар,
Сухбати тонггача тинмаган япроқ,
Бугун-чи, ёмғирда барглар ивирлар,
Осмондан тупроққа яқиндир кўпроқ.

Хазонлар юзига боқаман маҳзун,
Дилимда бир армон чекади озор.
Кунларим қисқариб, узун бўлар тун,
Ҳадемай гупиллаб ёғар лайлак қор!

ОРЗУ-НИЯТ ЯХШИ БУЛСА

Учаётган қушчам-ей,
Қанотларинг бир майин.
Елиб борар илинжим,
Ортингдан ҳеч қолмайин.

Нафасларинг беғубор,
Ниятларинг тозадир.
Манглайингга шу тақдир
Яхши кунлар ёзадир.

Парвозингнинг чеки йўқ,
Нелар сенинг бошингда.
Гоҳ ғам бўлса, гоҳида
Қувонч кулар қошингда.

Момиқ каби булутлар
Қучоқ очиб суюрлар.
Гоҳ қор ташлаб, гоҳида
Ёмғирларин қуюрлар.

Шамолларда тиним йўқ,
От қўяди басма-бас.
Маҳкамроқ тут ўзингни,
Учирмасин мисли хас.

Шаштинг сезиб, неки бор —
Қараб турар қайрилиб.
Аттанг қилиб қолмагин
Қанотингдан айрилиб.

Бўронлардан соғ-омон
Ўтиб етсанг манзилга.
Қалхатларни енггандек
Шодлик тўлади дилга!

Ой-ку тўлиб бормоқда,
Тўлаётир кўнглим ҳам.
Ёруғ кунлар бор экан,
Этак қоқиб кетса ғам.

Дил тубингдан ҳапқириб,
Бош кўтарар бир тугён.
Шуълаларга кўмилиб,
Борлиқ гўё гиргиртон.

Уйқудаги бу маъво
Парвойи йўқ, қистамас.
Айтгин, тинглай, дер биров,
Қалбинг эса истамас.

Уз-ўзингча тўлғониб,
Орзу сочин силайсан.
Тўлин ойга ёлвориб,
Неларнидир тилайсан.

Шундай кунда дил истар
Бор дардингдан бўшагинг.
Танҳо бўлсанг ҳам, ҳатто,
Келар жуда яшагинг!

СЕНСИЗ

Ой ҳам ботар, қуёш ҳам ботар,
Ўтаётир умр зувиллаб.
Сен қайдасан, қайдасан, эркам,
Сенсиз қалбим қолди ҳувиллаб.

Бу кўнглимнинг кўчалари кўп,
Кириб чиқар хаёл бирма-бир.
Шомлар келиб, тун рўмол ёяр,
Чироқ ёқсанг ёришмас ҳозир.

Бу дунёда билганим ўзинг,
Сендан бошқа илинжим йўқдир.
Пешонамга ёзилган ўзинг,
Ипсиз сенга боғланган тақдир.

Сирлашаман тушимда гоҳи,
Унгимда гоҳ бўласан пайдо.
Гоҳ йиғлатиб, гоҳо суйдириб,
Куйлатасан юрагимни, о!

Куйилади сўзлар шиддадкор,
Шаштларидан чарсиллар учқун.
Юксакларга олиб учар ё,
Куйдиради ёки бус-бутун.

СУЗ

У, бўғзимда қолган — сўз,
Қалбга ларза солган — сўз,
Вужудимни олган — сўз,
Аждар каби ётибсан,
Чўғдай дилга ботибсан!

Оловлигинг билмас у,
Уртаб бағрин тилмас у,
Энди излаб келмас у;
Чорасиз ётган бўзим,
Айтолмай қолган сўзим!

Иўл қарайди нигоҳим,
Ёлғиз менинг паноҳим,
Муҳаббатим — гуноҳим!
Жавоб бергин, қир-адир,
Ёки сенга барибир.

Соғинч билан кутарман,
Дил розимни тутарман.
Уни айтиб ўтарман.
Аждар каби ётган сўз,
Чўғдай қалбга ботган сўз!

Шабнамларда ювиниб,
Бош силкийди қувониб,
Лолақизғалдоқ ёниб:
— Кўрдим, — дер, — сенда нола,
Менга ўхшаш бир лола...

У, бўғзимда қолган — сўз,
Қалбга ларза солган — сўз,
Вужудимни олган — сўз,
Армонимсан, нетаман,
Бирга олиб кетаман.

Бир кун сен ҳам куларсан,
Қирда лола бўларсан,
Шабнамларга тўларсан,
Аждар каби ётган сўз,
Чўғдай дилга ботган сўз!

* * *

Либосини ечган дарахтлар
Қучоғида нафас олар қиш.
Армонларга айланган аҳдлар
Япроқларда кўраётир туш.

Бош кўтариб кўяр изғирин,
Новдаларда қиров — сочларин.
Қутлагандай бўлар бир-бирин
Қарғалар — қиш қалдирғочларин.

Хувуллайди энди бўш бағир,
Осмоннинг ҳам юзлари совуқ.
Чарақлаган офтобда ахир
Ёндиргувчи ўша ўтлар йўқ.

Қайдадир кўклам, чечак, гул,
Саратон ҳам энди хотира.
Қириб келар қалбимга нуқул
Ўтган кунлар ухламай сира.

Илинж тортмас этакларини,
Сендан ҳеч ҳам узилиб кетмас.
Ҳаёт айтган эртақларини,
Умринг сира сўнггига етмас.

Нелардандир кўнглинг ҳам тўлиб,
Хотиралар елаверади.
Хаёлингга гуллардай кулиб,
Баҳор яна келаверади!

ЁМҒИР

Ёмғир ёғар шивалаб тинсиэ,
Осмон шифти гўё тешилган.
Гўё само-ер ўртасида
Томчилардан арқон эшилган.

Тушиб келар гуллар, чечаклар,
Тушиб келар нону насибам.
Бирисида омадлар бўлса,
Бирисида бордир ташвиш, ғам.

Яшил тўнин соябон этиб,
Дов-дарахтлар чаяр юзини.
Япроқларнинг оғушида маст,
Эплай олмас томчи ўзини!

Қучоғидан сирғаниб секин,
Борлиғини ерга ташлади.
Томчиларга майса қўл чўзиб,
Елкасига ола бошлади.

Шода-шоода бу маржонлардан
Майсаларнинг этаги тўлди.
Минг бир рангда товланиб бирдан,
Ҳовучида қуёш ҳам кулди.

ТОМЧИ

Томчилаган ёмғир томчиси,
Ҳовучингда, айтгин, нима бор?
Қай майсага умринг боғланди,
Қай бир чечак сенга умидвор?

Балки кутар сени оддий тош,
Тақир дашт ҳам балки йўл қарар.
Сенга томон майса чўзиб бўй,
Дарахт — умид бошин кўтарар.

Тақдир ахир неларни бермас,
Не кунларни кўрмайди раво.
Қақраб лаби чўл ётар беҳол,
Ё жилмаяр яшил бир маъво.

Муштоқ диллар охи пойингда,
Яратгандан сўрайди мадад.
Сен — яшамоқ, сен — яшил нафас,
Интизорлик сенга беадад.

Нелар бўлмас ҳаётда энди,
Дуч келасан ташвишу бахтга.
Ё тошларга сингиб кетасан,
Айланасан ёки дарахтга!

Қўлмакларда балки яшарсан,
Шаршарадан топарсан макон.
Қурбақа-ла дўст бўлиб балки,
Ё лолага бағишларсан жон!

Бу манзилнинг бағри-ку сирли,
Ҳеч ким етмас сўнгига сира.
Саноғи йўқ — бош қўйди, бари
Сендай эди шаффоф, бокира!

ҚИШНИНГ СЎНГГИ КҮНИ

Оқ йўл сенга, эй карвон,
Ният энди холисдир.
Манзилга ет соғ-омон,
Йўлинг ҳали олисдир.

Бойчечаклар жилмайиб,
Сўқмоқларда йиғлар муз.
Офтобми сочин ёйиб
Жилғаларда ювар юз.

Заминнингми афтидан
Ажабтовур шовури.
Илиқ нафас тафтидан
Кўтарилар ҳовури.

Йироқларда беғубор
Тикилар қорли тоғлар.
Дилларни қилган безор
Кўриммас қора зоғлар.

Нурли манзил соғиниб,
Пешвоз чиқмоғи лозим.
Хабар берардим ёниб —
Етса эди овозим!

Оқ кўрпаси титилиб,
Оёқ ости лойдир сал.
Илк чақмоқдан йўталиб,
Кетиб бормоқда феврал.

* * *

Офтоби йўқ сенсиз кунларнинг,
Тонгги отмас, ҳатто, тунларнинг.
Эй, умримнинг жарангдор тори,
Сен туфайли ҳаётнинг бори.

Илк бўсадан қовушганда лаб,
Ишқ олови ёнсин ловуллаб.
Муҳаббатнинг райҳон исини
Ҳидлаб мангу бошим айлансин!

СОҒИНЧ

Сутдай оқшом қўйнида,
Васлинг умидида зор,
Сени интиқ кутарман,
Саҳаргача мен бедор.

Йўлингга ой ёғдуси
Сочқи тангадай сочиқ.
Умидворим, соғиндим,
Мени истаб йўлга чиқ!

Истасанг, ҳу фалакдан
Ойни узиб берай мен.
Юлдузлардан бўйнингга
Маржон тизиб берай мен.

Оқмоқда-ку умримиз
Бу тинимсиз сойдаин.

Қўшиқлари турфа хил,
Нола қилар найдайн.

Бепоен дала — ўтлоқ,
Чаман эрур бу нафас.
Бу юрт — бизнинг юртимиз,
Янграмасин ўзга сас.

Ғафлатда қолиб бир кун,
Излаб дема: — Қайдасиз?!
Умр ўтиб кетган сўнг,
Билсанг, бари фойдасиз!

БУ ОҚШОМ

Оҳудай титрайди дилда ҳаяжон,
Сояси эргашар унга изма-из.
Ҳайратдан майсалар тикилар чунон,
Қай томон шошар деб хипча белли қиз!

Дуркун новдаларда бўртган куртаклар
Жилмаяр тўлин ой ёғдусин ичиб.
Потирлаб юракда бир ҳис етаклар,
Мастона шошади недандир чўчиб.

Сочларин сийпалаб энтикар сабо,
Дарахтлар қучмоқчи бўлиб туради.
Бу оқшом қўйнида ажиб бир наво,
Хўрозлар қичқириб, итлар ҳуради!

* * *

Кулги лаб босган лабингга соғиниб
Кўзларингда шодлигинг сиғмади-ей.

Қайси пайт қош ўрнига келган қўниб,
Қанотин қалдирғоч ҳам йиғмади-ей.

Бахтмиди ё тафтмиди ундан шошиб,
Ул ёноқда лолалар юз очди-ей.

Дилгинанг минг ҳаприқиб, сойдаи тошиб,
Сўзламай хандонларинг сўз очди-ей.

Тун ўтар, кундуз ўтар меҳмон каби,
Бормикан оламда дарди йўғи-ей.

Бир шириндир, бир азобдир матлаби,
Ногаҳон куйдирса севги чўғи-ей.

Толеинг соч толасидай унда жам,
Тўлғониб манзилга ҳеч етмади-ей.

Зулф ила сирлашган ул райҳон ҳам,
Вожабки, маст бўлиб кетмади-ей.

Лов этиб ёнди ажиб ҳис-туйғуси,
Чорасиз бир дард экан, битмади-ей.

Уртаниб Ўткир мудом зор, суйғуси
Ё насиб, ё бенасиб этмади-ей!

* * *

Сендан кечолмайман, ахию, батамом,
Бисотимда менинг — дардсан битмаган.
Уша юлдузли тун — хаёл ва армон,
Ҳали мёндан кечиб ташлаб кетмаган.

Хотирот эркалаб, теграмда гирён,
Хаёл тулпоримга бермоқдаман эрк.
Сонсиз кўчаларга киради тугён,
Висол кўчасининг дарвозаси берк.

Қалбимда ловуллаб армоним танҳо,
Бу ёнган дилимга сув сепар умид.
Жийдазор оралаб келган ул сабо
Димоққа тутқазар муаттар бир ҳид.

Ноёб бахтимни мен топгандай ногоҳ,
Ҳаяжон қалбимни айлайди банди.
Қайдасан, жавоб бер, эй чеҳраси моҳ,
Армонли умидим азиз фарзанди.

Сендан кечолмайман, ахир, батамом,
Бисотимда менинг — дардсан битмаган.
Уша юлдузли тун — хаёл ва армон,
Ҳали мендан кечиб ташлаб кетмаган!

АРМОН

Хунук бўлса ҳам майли.

Р. Бёрнс.

Қирқ ёшда ҳам кулмади омад,
Қирқ йил кезди, ахир, дунёни.
Яшаш учун излайди мадад,
Уксик қалбнинг сўнгсиз исёни!
Гоҳ қийқириб, гоҳи йиғлатган,
Кўнгил тубин нозик боласи.
Қирқ йил излаб бағрин тиғлатган,
Қари қизнинг аччиқ ноласи.
Бир нафаслик меҳрин туяди,
Хўрсиниб у қараб қўяди,
Гулдастадай дўстлар бўлса жам.
Бу даврада аллакими кам.
Утиб борар ҳаёт нафаси,
Титроқ лабдан титрар кечалар.
— Дағал йигит соғинчли сасин.
Адаштирди қайси кўчалар?!
Девор бўлса ҳам майли эди,
Юзларимнинг тафтин оларди.
Юз кўрсатса дардлар ҳам дайдиб,
Бош айланса суяб қоларди.
Кўр-кар эса, розиман, ҳатто,
Бир умрга олиб юрардим.
Тақдиримда борин кўрардим!
Ва кетардим маҳшаргача то,
Ойнинг сархуш юзига боқиб,
Чарчамайди ғамгин нигоҳи.
Олис ёшлик оловин ёқиб,
Кўз ёшидай тугамас оҳи.
Бедор қалби кимнидир кутиб,
Орзу қилар виеолли тунни.
Шўртаём ёшдан терларга ботиб,
Парёстиклар қучоқлар уни!

* * *

Ул нигоҳдан сен сачраб кетдинг,
Кезиб борар вужудим — гандир.
Учқун, сени кутгандим илҳақ,
Гуриллатиб ёндирсанг ёндир!

Сенсиз ҳаёт, айтгин, не ўзи —
Бир умрга қийналган жондир.
Тақдиримга сен қўноқ — меҳмон
Гуриллатиб ёндирсанг ёндир!

Қўлловчи ҳам қарғовчи ўзинг,
Сенсиз кунлар кўзлари намдир.
Борим бугун сенга бахшида,
Гуриллатиб ёндирсанг ёндир!

Дил ўртанар Лайлони ўйлаб,
Қайсинг ҳамон юраги қондир.
Саҳроларнинг бағри беҳудуд,
Гуриллатиб ёндирсанг ёндир!

Пушаймонлар қолди ўтириб,
Дил истар бахт бугун омондир.
Эй оловим, кутгандим илҳақ,
Гуриллатиб ёндирсанг, ёндир!

* * *

Йўл қарайди кўзларим ҳамон,
Йўл қарайди соғинч умидвор.
Дил-дилидан истайди бу жон,
Дил-дилидан кўрмоқни бир бор!

Автоларнинг овози тинмас,
Безор этар тун тутунлари.
Хаёлимда гуллар ҳам унмас,
Ўтиб борар изсиз кунларим.

Ипак сочлар боғлаб қўлларим,
Ғуссаларни ташлаб кетдилар.
Қайларгадир солиб йўлларин
Кўзларимни ёшлаб кетдилар.

Азобларим — соғинмоқ, кутмоқ,
Азобларим — фироқда ёниш.
Ният — қайта бахт қўлин тутмоқ,
Мақсад — яна бир бор қувониш!

Дил тафтида умрим исинар,
Ўз-ўзини синайди сабр.
Усиз энди фурсат қисинар,
Усиз кунлар ўтмоғи оғир!

Бундан нари кетмайин сира,
Остонамда ўтиради ғам.
Фақат қолди ундан хотира,
Ёришмас дил — қоронғу кулбам!

Йўл қарайди кўзларим ҳамон,
Йўл қарайди соғинч умидвор.
Дил-дилидан йстайди бу жон,
Дил-дилидан кўрмоқни бир бор.

* * *

Мунг йиғлайди ёшга беланиб,
Шўр пешона соғинч, илтижо.
Кўзлар — найза, санчилар ёниб,
Зада қалбга дардлар қилиб жо.

Қорачуғлар сўзлар безабон,
Тиллашади макр-муҳаббат.
Йўл тополмай ўртада сарсон,
Куя бошлар бир юрак фақат.

Юлдузларни ютаверар тонг,
Бўзаради осмоннинг юзи.
Дил ҳаприқиб, гоҳи ҳоли танг,
Утаверар кеча-кундузи.

РАЙҲОН ҲИДИ

Кел, кокилинг бир силайин,
Тўйиб-тўйиб сўнг ҳидлайин,
Бўйларингдан айланайин,
Мафтун этган бўй сен эди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Момолар-ку қўлдан қўймас,
Боболар ҳам суйиб тўймас,
Қизлар зулфи бўйингдан маст,
Сеҳрлаган бир сирмиди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Эркаласа еллар бир бор,
Нафасингдан ёнар гулзор,
Фаранг атрин рашки бисёр,
Сени тўйиб қуярмиди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Умр ўтар, ўтар даврон,
Яшар экан яхши, ёмон,
Юрак гоҳи йиғлайди қон:
— Турланганлар мени еди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Севги — гунчам кулармиди,
Садоқат ҳам қўллармиди,
Гўшангага йўллармиди,
Ярим кўнглим тўлармиди...
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Минг қиёфа кияр одам,
Дўст ўзгариб, келаркан ғам,
Турланаркан дов-дарахт ҳам.
Азоблар-ей шулармиди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди.

Ўзгармаган сен-ку, фақат,
Эгилмаган сен — садоқат!
Муҳаббатсан, сенсан — тоқат,
Ҳамма сендай бўлса эди,
Райҳоним-ей, райҳон ҳиди!

МЕҲРИНГГА ЗОРМАН

Сайраётир қушлар чуғурлаб,
Боғлар аро еллар шивири.
Яшил олам дилга ўт қалаб,
Қучоғига тортади сеҳри.
Кўзларимга жойланар борлиқ,
Шаҳдга имкон қилади торлик,
Мисли тўлиб оққан анҳорман.
Дўстим, сенинг меҳрингга зорман!

Ғунчалар ҳам жилмаяди сал,
Тебраниб ҳид таратар райҳон.
Сувга сочин ёйиб букри тол,
Дардлашади сув билан пинҳон.
Сирлашай мен ким ила, ахир,
Қай кимсага дардқашу ёрман?
Хувиллаган даштдай бу бағир,
Дўстим, сенинг меҳрингга зорман!

Жилва қилар оламда минг ранг,
Ажратолмай қамашар кўзим.
Гўё бунда минг битта оҳанг,
Ранг тилида топгандай тўзим.
Бир ранг каби ловуллаб ёнай,
Мен ҳам ахир дунёда борман.
Айтар сўзим менинг бир талай,
Дўстим, сенинг меҳрингга зорман!

Мен ёқтирмас қайси бир одам,
Нигоҳидан юрагим безиб.
Руҳиятим толиққани дам,
Боғда танҳо юрсам-да кезиб,
Таскин топмас чарчаган асаб —
Сими таранг тортилган торман.
Дил кўтармас ортиқча бир гап,
Дўстим, сенинг меҳрингга зорман!

Гоҳ ўзимга сиғмай қоламан,
Ноҳақ сўзлар сачраса лабдан.
Ора йўлда чарчаб толаман,
Нафрат тошиб жой олса қалбдан.
Дил ёришмас чироқ ёқса ҳам,
Гўё унда қор ёққан, қорман!
Тезроқ елгин, парчалансин ғам,
ДУСТИМ, сенинг меҳрингга зорман!

СЕН

Олов мисол,
Ялов мисол,
Ўз забтингга
Олмоқ бўлдинг.

Писиб ётиб,
Нишинг ботиб,
Чаён захринг
Солмоқ бўлдинг.

Ё ўлдириб,
Ё кулдириб,
Танамда сўнг
Қолмоқ бўлдинг.

Битта қалбни,
Битта зарбни,
Секин-аста
Бўлмоқ бўлдинг

Дили қоннинг,
Куйган жоннинг
Сен устидан
Кулмоқ бўлдинг.

Мен ҳам олов,
Мен ҳам ялов.
Балки, сен ҳам
Сўлмоқ бўлдинг.

Қилмишингдан,
Ўз ишингдан
Энди сен ҳам
Ўлмоқ бўлдинг.

ДАРЕ

Тўлқинлари тушовли,
Қучоқлари тор дарё.
Елкасидан нарёғин
Қўрмоқликка зор дарё.

Асов отдек пишқирар,
Жиловланган тоқат-тоқ.
Қўлларидан тутганча
Судрайди икки қирғоқ.

Типирчилар, кўпирар,
Чора изла бу бағир.
Тинса дарё бўлолмас,
Шошиб оқади, ахир.

Осмон йироқ, на илож,
Оҳи қандай етади.
Оёқ ости тош, қайроқ,
Турай деса ботади.

Умр қайтмас, шиддати
Учаётган мисли ўқ.
Додлай деса, не қилсин,
Балиқларда тил ҳам йўқ!

КҰНГИЛ

Бир кун мени истар у кўнгил,
Ҳижрон ўти олар аланга.
Соғинчданми юзлари заҳил,
Умидим ҳам киради жонга.

Кета бошлар ғуссалар шу он,
Лойқа хаёл тина бошлайди.
Гулга интиқ қалбда ногаҳон
Бинафшалар уни бошлайди.

Хўрсиниқлар гулдай жилмаяр,
Димоғини қитиқлар ифор.
Ишонч шошиб қанотин ёяр,
Узлигини топгандай илк бор.

Энтикади севинчлар айта
Бош кўтариб қалбим ҳислари.
Ушанданми маст этар қайта
Сочларингнинг хушбўй ислари.

Эпложмайман туйғуларимни,
Жиловини ушложмам ҳеч ҳам,
Тақдир олиб қайғуларимни,
Севинчларин кўрсайди баҳам!

Бир куни мени истар у кўнгил,
Ҳижрон ўти олар аланга.
Соғинчданми юзлари заҳил,
Умидим ҳам киради жонга!

Бир кун мени истар у кўнгил...

УТАР ҚУНЛАР

Утган ҳар кун
Қайтмайди-ку,
— Кетдим, — дея
Айтмайди-ку!
У, барибир,
Утар-кетар.
Пешонага
Ажин битар.
Бу тугуннинг
Қатлари бор.
Ҳаёт ёзган
Хатлари бор.
Уни олиб
Йиртиб бўлмас.
То тириксан,
У ҳам ўлмас.
Қувончлари
Сени алқар.
Юзларингда
Севинч балқар.
Дардлари-чи,
Тутиб ётар.
Тиғлар каби
Дилга ботар.
— Эҳ, сеними,
Сени, — дейди.
Қунлар ўтиб
Умринг ейди!

УЗЛИК

Форишлик Маликага

Чўккалаган тоғлар тошида,
Чинор яйрар унинг қошида,
Тикилади ой ҳам бошида,
Булоқмисан?
Бу — ўша малҳам,
Шаффоф эди,
Узгармаган ҳам!

Адирларда қўйлар-қўзилар,
Булут қўли қирга чўзилар,
Сўнг томчилар бир-бир узилар,
Яйловмисан?
Бу — ўша чўпон,
Эгнида-чи,
Биз кўрган чопон!

Қизаринган қирда лоладир,
Ёдга қургур нени соладир,
Дил оҳудек шошиб қоладир,
Ешликмисан?
Бу ўша тушдир,
Учиб кетган қайтган бир қушдир!

Қўл узатсанг юлдуз юз тутар,
Сомончилар шу ердан ўтар,
Ойни тунлар соғиниб кутар,
Оқшоммисан?
Бу — ўша эртак,
Сеҳрларин тўккан бир этак!

Ховлиларнинг имони бордир,
Меҳмон учун ризқ — нони бордир,
Фидоликка жон-жони бордир,
Юртиммисан?
Бу — ўша жондир,
Узгармаган **УЗБЕКИСТОНДИР!**

НАСИБ

Тонг соч ёйиб, ёришса осмон,
Бўй кўрсатса атроф соғ-омон,
Дарахтлардан ошиб келса нур,
Биллур ҳаво бахш этга ҳузур,
Райҳон, гуллар жилмайиб ётса,
Чуғурлашган қушлар уйғотса,
Насиб этса — борман мен бугун,
Шу кун билсанг — мен туғилган кун!

Кўргансан-ку шаффоф булоқни,
Шовқин селиб бузмас ҳар ёқни.
Тоғ пойиғига бош қўйиб доим,
Сочин тарар бирам мулойим.
Қўшиғида йўқ зарра ғубор,
Улашгувчи ризқу рўзи бор.
Насиб этса — насибам бутун,
Шу кун билсанг — мен туғилган кун!

Омон бўлса отанг, волиданг,
Хабар олсанг улар ҳолидан.
Туғишганлар соғиниб кутса,
Дўстлар меҳр — офтобин тутса.
Дастурхонда ушатилса нон,
Тўрт кўз тугал ўтирсанг шодон.
Насиб этса — бахтим кулган кун,
Шу кун билсанг — мен туғилган кун!

Ёниб турса ўчоғу тандир,
Яримта нон роҳати жондир.
Чуғурчуқдай ўғил-қиз бўлса,
Ёр қошингда, тилда «сиз» бўлса,
Ошёнингда файз, мезбон, албат,
Томир ёйса меҳру муҳаббат!
Насиб этса — бағрим ҳам бутун,
Шу кун билсанг — мен туғилган кун!

Чанг-ғуборнинг кунлари битсин,
Тан сиҳатга нима ҳам етсин.
Кипригингга инмаскан намлик,
Ҳамроҳ бўлса дили беғамлик.
Юз ўгириб кетса қайғу-ғам,
Демак, сенинг хотиринг ҳам жам.

Насиб этса — кунлар бетутун,
Шу кун билсанг — мен туғилган кун!

Занжирлардан эрким бўшалди,
Орзуларим бир-бир ушалди.
Офтоб кулиб, юз очди ҳилол,
Мангу яшна, энди Истиқлол!
Борлиғимсан, сенсан — жону тан,
Бахтимизга бор бўлгин, Ватан!
Дийдор кўрмоқ — нур ёғилган кун,
Шу кун, билсанг, мен туғилган кун!

ХОСИЯТНИНГ АҚАСИГА МАКТУБИ

Майсалар кафтида рақс этар қуёш,
Атиргул юзига шабнам босар лаб.
Дарахтлар қучоғи қушларга сирдош,
Шамоллар тиллашиб турар шовуллаб.
Не учун баҳорги сойдаи тошмайсиз,
Табиат бағрига нега шошмайсиз?

Офтобдан узилган бир парча ўтдай,
Боғларнинг бағрига отгудай ўзни.
Бу сирли оламда қувонч, ҳайратдай,
Наволи бир қалб деб билардик сизни.
Маъво-ку турибди бизларни чорлаб,
Нега сиз келмайсиз офтобдай порлаб?

Тўрт девор—қафасни сиз айлаб ошён,
Овозли симларни ёниб суйдингиз.
Меҳрга ташна қалб синглингиз гирён,
Ғойибдан бир бор ҳол сўраб қўйдингиз.
Сўнган ўт-оловни қачон ёқасиз,
Акадай сингилга қачон боқасиз?

Дарахтдай умидлар ўсмоқда энди,
Оламда борлиқнинг яшил ўйлари.
Итоат лашкарин журъатлар энгди,
Уфурар ранго-ранг майса бўйлари.
Умидли кунларга, хайрият, етдик,
Биз сизни даладай соғиниб кетдик!

МАҚСАД

Саф тортганча тупроқ остида
Ниш-найзасин тутган чигитлар —
Тўсиқларни енгиш қасдида
Жанг қилмоқда жангчи йигитлар.

Олдга томон ҳамма йўллар берк,
Ортга қайтмоқ ўлимга имкон.
Яшаш учун изланаркан эрк,
Жанг тугамас, бермасдан қурбон.

Сафлар сийрак бўлса ҳам, толиб
Кураш билан топди йўлларин.
Бош кўтарган ниҳоллар-ғолиб,
Силкитмоқда япроқ-қўлларин!

* * *

Даргоҳингнинг эшикларидағ
Кеча-кундуз узилмас қадам.
Шодлик ўтса қайси биридан,
Кириб келар қай биридан ғам.

Қарашларинг ҳаммага тенгдир,
Ҳаммасини бирдай суясан.
Осмондайин феълинг ҳам кенгдир,
Жилмаясан, кулиб қўясан.

Бу дунёнинг тилсими беҳад,
Кўз бойлағич каби ўйини.
Тутмиш ҳамма фариштадай қад,
Чалар инсоф, имон куйини.

Қувлик-тулки чап берар кўзга,
Ишонч ҳуркиб туради ҳайрон.
Сеҳрланиб сеҳрли сўзга
Дилда борин очишинг аён!

Жилмаясан, сенга барибир,
Мақтов яна малҳамдек ёқар.
Билмайсан ким гул-чечак, ахир,
Илон бўлиб ким зимдан боқар.

Сочилади қалбнинг сирлари,
Эшикларин бир-бир очарлар.
Гуллар экиб қайси бирлари,
Қай бирлари оғу сочарлар.

Умр ўтар тин олмай бир дам,
Севинч-ғамни кўтариб бошга.
Кўзларинг, эҳ, ҳеч очилмади
Шўр пешонанг тегиб ҳам тошга!

Қалбинг торин тинглаб унини,
Шўх жилмайдинг шунда ҳам майин.
Заҳар сочган кўрар кунини,
Гул-чечаклар экканга қийин!

ИШОНЧ

Гард инмаган ғунчадек ишонч
Қалб боғида очганда юзин,
Шамол каби эси-ю, алдов —
Қучоғига ташлади ўзин.

Сўзлашдилар узоқдан узоқ,
Бошин силкиб куларди гул ҳам.
Ифорларга тўлиб ҳаммаёқ,
Тўрт томонга хуш ёқди бу дам.

Гул баргини ўйнашиб шамол,
Силаб-сийпаб кимларга тутди.
Яшнаётган шундай ишончни
Бир кечада аждар — тун ютди.

Бўм-бўш, ўксик бир қалб энди у,
Ҳилол каби дили шикаста.
Қад тутмоқчи бўлади, аммо
Чўкиб борар борлиғи аста.

Ўзгалардан кутмайди мадад,
Қўл узатмас бу оқшом ҳеч ким.
Юлдузларда энди хаёли,
Ойга қараб хўрсинади жим!

ҚАЛБ

Кўнгил бўстонида барг ёзса шодлик,
Осмони беғубор, офтоби порлар.
Чарақлаб яшнаган бу нурли юртда,
Билингки, яшайди энг бахти борлар!

Ишонч ўрин олса давра тўридан,
Покиза, рост кўрсанг бор сўзларини,
Юзларидан нур ёғиб, лабда табассум,
Кўрар фариштага тенг ўзларини.

Иймон — гард инмаган шаффоф бир булоқ,
Милдираб оқсами ҳар дилга — боққа.
Бу гўзал Ватанда яшаганнинг ҳам
Бахти ҳеч сизмайди ахир қучоққа.

Жой олсами агар ўтли муҳаббат,
Гул-гул яшнаб кетар ахир бу борлиқ.
Чеҳралар лолагун, кўзлар шод кулиб,
Юрак ҳам бу бахтга қилади торлик!

Хиёнат — ёвузлик очиб эшикни,
Чорласа, жой берса, эҳ, қалби борлар,
У кунда кун кўрган тақдир сочига
Бир кечада ёғиб чиқади қорлар!

ТИРИКЛИК

Ол қуёш тушиб кетди тоғлардан ҳам нарёққа,
Аста-секин оқшом ҳам ташлаётир пардасин.
Дарахтларнинг бағрида бу кеч қолган қўноққа
Қушлар чуғурлар, гўё тунга тўкиб зардасин.

Уйқудан турган қиздек пирпиратиб кўзларин,
Осмон бағридан бир-бир чиқиб келар юлдузлар.
Тун бағрига бу борлиқ бера бошлайди борин,
Кўрсатолмас бисотин — кўрганини кундузлар.

Тун — қора соч остидан нафас олади умр,
Шамол тегиб қай биров кўтаради кўксини.
Қимгадир кун ўтса бас эрта-кечми барибир,
Қайси биров яшайди недан дили ўксиниб.

Қайлардадир орзулар юлдуз билан сирлашар,
Армон оҳ чекиб қўяр янги ойга тикилиб.
Висол топган муҳаббат — олов лаблар бирлашар,
Фироқ — баланд деворлар қолар тутдай тўкилиб.

Қай бурчакда хиёнат секин-секин ип эшар,
Кимдир ўтар кимнингдир дийдорига топиниб.
Умр ўтар, кун ўтар, ташвиш, тириклик яшар,
Бугун эса — бу тунда қора либос ёпиниб!

ҚУРГУЛИК

Яхмалак йўллар ҳам экан кўргулик,
Бошингга тушаркан неча савдолар.
Гоҳ кунлар ҳасрати дилга ургулик,
Тортаркан комига гоҳи ғавғолар.

Нега бу кўргулик сенга аталган,
Не сабаб йўлингга кўзи умидвор.
Айтгин, эй, бу савдо кимлардан қолган,
Сен юрган йўлларда ғаму қувонч бор.

Гувоҳдир бошингда офтоб соябон,
Тикилиб майсанинг лаблари куйди.
Сарғайиб ранг-рўйи дарахт безабон,
Неча бор пойига хазонлар уйди.

Оқшомлар паришон кезади ой ҳам,
Шаршара сочини тарар ёғдуда.
Қай дил ғаш, қай бири ухлайди беғам,
Кун ўтар гоҳи шод, гоҳи беҳуда.

Сен истар манзилга шод-хуррам бир кун
Соғ-омон қад ростлаб қаршилар имкон.
Ишончу сабрлар бўлсалар бутун,
Сен ғолиб, мағрурсан,

қийналсанг ҳам,
жон!

ҲАЁТ

Кўмир каби қора тун
Бағрин тилмаса чироқ,
Зулмат ва нур борлигин
Билмасмидик биз бироқ.

Зухросини Тоҳирга
Бахш этсайди бу ҳаёт,
Билмас эдик борлигин
Қоработир деган зот.

Тухмат тоши ёққанда,
Қоматини тутиб тик,
Гоҳ қон йиғлаб, гоҳ кулган
Ҳақиқатни билмасдик.

Ишонч — оҳуга агар
Бермаса ҳеч ким ҳадик.
Бу дунёда хиёнат
Борлигини билмасдик.

Қарвон қарвон аталмас,
Ит эргашиб юрмаса,
Қарвонларни билмасдик,
Итлар ҳуриб турмаса!

ГУЛБАҲОР

Атиргул жилмаяди
Супа томон боққанча,
Райҳонларнинг сочидан
Уфуради бир хушбўй.
Бошларига беҳисоб
Яшил баргак таққанча,
Йўл бошида мажнунтол
Бошин эгиб сурар ўй.

Ялангоёқ боладай
Югуради қиқирлаб,
Ариқчадан тошгудай
Тошдан-тошга сакраб сув

Ҳовлиларга бирма-бир
Кириб чиқар ризқ улаб,
Ҳаёт ҳаётми ахир,
Оқиб турмас экан у!

Умр-ку ўтиб борар,
Йигитлар бобо бўлар,
Қизларга насиб этар
Момоларнинг тож-тахти
Баҳор баҳор-да ахир,
Кўнгиллар завққа тўлур,
Энг гуллаган ёшликнинг
Такрорланмас илк бахти!

Ҳўрсиниқлар гулларга,
Чечакларга айланур.
Сутдай оқшом қўйнида
Маст кезади нафаслар.
Терга ботган далалар
Бағрида ажиб ҳовур,
Ўз тилида баҳорни
Дилдан куйловчи саслар.

Булутларнинг карвони
Кўзи севинчдан ёниб,
Узоқдаги офтобга
Севинчин йўллаб қўйди.
Яланғоч новдалар ҳам
Офтоб меҳридан қониб,
Сир деб сақлаганларин
Охири гуллаб қўйди!

ҚИШЛОҚДА

Қайтади қирлардан ўтлаған пода,
Тор кўча тор келар сигир-улоққа.
Туёқлар зарбидан уйғонган чанглар
Эриниб ёйилар бутун қишлоққа.

Дарвоза ланг очиқ,
Киран бирма-бир,
Ем еган охирин топар бехато.
Жойидан бу моллар асло адашмас,
Қишлоқда минг ҳовли бўлса ҳам, **ҳатто.**

Кун бўйи офтобда қорайган қўллар,
Сигирнинг елинин силайди бирпас,
Бу тафту меҳрдан ийиганидан
Челакка қуйилар оппоқ-оппоқ сас.

Қийқириб қувлашар бир этак бола,
Ҳовлида ҳукмрон улар кулгуси.
Тириклик ташвишин унутиб шу дам,
Отанинг қалбида қувонч тўлгуси.

Супага сув сепар бўйсара қизи,
Сусаяр иссиқнинг ҳоври босилиб.
Ўғринча тикилиб қарар бир жуфт кўз,
Қўшни боғ тарафдан шохга осилиб.

Ўчоқда ўт ёниб, қайнайди қозон,
Қушларнинг чуғури секин тинади.
Осмонда юлдузлар юзларин очиб,
Қишлоққа сеҳрли оқшом қўнади.

Елкасин елкага суяган уйлар,
Қотганча тикилар:
Чиқиб келар ой!
Атирнинг ҳидини аңқитиб биров
Ногаҳон шивирлар: — Сизмидингиз, вой...

Ел эсар, ўрилган ўтлар нафаси,
Атирга қўшилиб боши айланар.
Тилларанг шаршара — ёғдуси ойнинг
Кўмилиб бағрида борлиқ жойланар.

Дарахтда бир шивир, сувда бир оҳанг,
Маст этар оқшомнинг ойдин палласи.
Қайси бир ҳовлидан уйқу аралаш
Жаранглай бошлайди она алласи!

АФСУНГАР

Бу юртда бормикан менга ҳам паноҳ,
Бир нигоҳ ташларму жоду афсунгар.
Чарақлаб туради бунда офтоб гоҳ,
Шуъласи шарора — ой тўлса агар.

Дарахтлар шивирлар ям-яшил бўлиб,
Бошида гоҳида сариқ рўмоли.
Шовуллаб оқар гоҳ ариқлар тўлиб,
Сунбула қўл тутса сокин аҳволи.

Булутлар бостириб келар гоҳида,
Қорайиб, оқариб ўзгарар осмон.
Қалдироқ наъраси — кўкнинг оҳидан —
Сўнг ёққан ёмғирни қучар тўрт томон.

Булбулу захчалар нағмаси тинмас,
Борлиқни ўзига сингдирган маскан.
Овора дилим-ей сўзимга кўнмас,
Наҳотки менга, деб, бир жой бермаскан?

Не сирлар яширин билмайман унда,
Ҳаётнинг ўзи ҳам бергайдир тўзим.
Ташвишлар бостириб кирган очунда
Кўмилиб кетмай деб қўрқаман ўзим!

**ДУСТГА ЗОР,
ДУШМАНГА ХОР ҚИЛМА,
ФАЛАК!**

Сўнги дам қийналса қалб топмай илож,
Тўрт томон бошин уриб таскин ҳалак,
Мунғайиб сарсонун саргардон қадр,
Дўстга зор, душманга хор қилса фалак!

Ой келар, офтоб келар кимга насиб,
Кимгадир қад кўрсатар эзгу тилак.
Тантига нотанти бир тақдир экан,
Дўстга зор, душманга хор қилса фалак!

Шодумон, ғамгин кун ҳам бир кун ўтар,
Мард яшар мардонача, номард бўлак.
Ўргилиб минг ёлвориб титрайди жон,
Дўстга зор, душманга хор қилса фалак!

Елгага ортиб кетар дунёни ким?
Ким ахир шайтон эрур, кимдир малак?
Ўртада сарсон бўлиб йиғлайди дил,
Дўстга зор, душманга хор қилса фалак!

Не ажаб, биздан қолур кўҳна замин,
Бир куни тан устига ёпгач палак.
Парча ер, хору хазон — сўнги макон,
Дўстга зор, душманга хор қилса фалак!

Йиғласа, қадрим агар мен-ку, тамом,
Топмагум ҳеч бир паноҳ ундан бўлак.
Қолмасин ҳар ким ўзидан, илтижо,
Дўстга зор, душманга хор қилма, фалак!

МУНДАРИЖА

| | |
|------------------------------------|----|
| Муҳаббат | 3 |
| «Кўргим келди...» | 4 |
| «Айт, бу не кўргулик...» | 4 |
| «Нега сенинг...» | 5 |
| «Кўзларимдан...» | 5 |
| «Жилмайдинг...» | 5 |
| Баҳор | 6 |
| «Сутга чайилган...» | 6 |
| «Этакларни...» | 7 |
| Севги | 7 |
| Осмон | 8 |
| «Оч бўридай...» | 8 |
| Ватан | 8 |
| Тонг | 9 |
| «Булутларнинг...» | 9 |
| Кунлар | 10 |
| Жилга | 10 |
| Яшил наво | 11 |
| Руҳлар | 12 |
| Истак | 13 |
| Илиж | 13 |
| Умр | 14 |
| Орзу-ният яхши бўлса | 15 |
| «Ой-ку тўлиб...» | 16 |
| Сенсиз | 16 |
| Сўз | 17 |
| «Либосини...» | 18 |
| Емғир | 19 |
| Томчи | 19 |
| Қишининг сўнгги кунини | 20 |
| «Офтоби йўқ...» | 21 |
| Соғинч | 21 |
| Бу оқшом | 22 |
| «Кулги лаб босган...» | 22 |
| «Сендан кечолмайман...» | 23 |
| Армон | 24 |
| «Ул нигоҳдан...» | 25 |
| «Йўл қарайди...» | 25 |
| «Мунг йиғлайди...» | 26 |
| Райҳон ҳиди | 27 |

| | |
|--|----|
| Меҳринга зорман | 28 |
| Сен | 29 |
| Дарё | 29 |
| Кўнгила | 30 |
| Утар куклар | 31 |
| Узлик | 32 |
| Насиб | 33 |
| Хосниятнинг акасига мактуби | 34 |
| Мақсад | 35 |
| «Даргоҳингнинг...» | 36 |
| Ишонч | 37 |
| Қалб | 37 |
| Тириклик | 38 |
| Кўргулик | 39 |
| Ҳаёт | 39 |
| Гулбаҳор | 39 |
| Қишлоқда | 41 |
| Афсунгар | 42 |
| Дўстга зор, душманга хор қилма, фалак! | 43 |

Адабий-бадиий нашр

Уткир РАҲМАТ

ОИ ЕҒДУСИ

Шеърлар

Масъул муҳаррир **А. ҚУТБИДДИН**

Муҳаррир **З. МИРЗАЕВА**

Мусаввир **Т. КОРОБОВА**

Расмлар муҳаррири **Ю. ГАБЗАЛИЛОВ**

Техн. муҳаррир **У. КИМ**

Мусахҳиҳ **Д. ҚОДИРОВА**

Босмахонага берилди 1.06.98. Босишга рухсат этилди. 13.07.98. Бичими $84 \times 108^{1/32}$. Юқори босма. Шартли босма табағи 2,52. Нашр табағи 2,09. Жами 10000 нусхада. 4035-рақамли буюртма. Баҳоси шартнома асосида. Шартнома 42—98.

«Езувчи» нашриёти, 700129. Тошкент. Навоий кўчаси, 30-уй.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг 1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сағбон кўчаси, 1-берк кўча, 2-уй.